

درس اول

ارزیابی

(۱) خیر – با توجه به اینکه دستگاه تفکر و اندیشه انسان ناقص است و نیز از طریق علوم بشری نمی تواند اطلاعات کامل و دقیق بگیرد، پس نمی تواند به نیازهای بنیادین پاسخ کامل دهد.

(۲) با توجه به محدودیت های عقل انسان بهترین راه حل دین الهی است که پیامبران آن را از طریق اتصال به مبدا وحی دریافت کرده اند.

اندیشه و تحقیق

(۱) خیر – زیرا فرصت عمر انسان یکبار به در اختیار او گذاشته می شود و اگر آن را صرف اندیشه های شخصی کند آنچه در آخر عمرش حاصل او می شود چیزی جز حسرت و پشیمانی نخواهد بود.

(۲) خیر – چون دانش بشری نسبی است و نیازهای بنیادین مسائلی هستند که از تیررس علم تجربی بشری خارج. پس هیچ وقت دستاوردهای علمی پاسخ گوی نیازهای بنیادین نخواهند بود.

(۳) خیر – چون پاسخ گویی مناسب به به نیازهای بنیادین سعادت و خوشبختی را به دنبال دارد و بی توجهی به آنها شقاوت و بدبختی را. لذا انسان نمی تواند به خواسته های درونی خود پاسخ منفی دهد.

درس دوم

بررسی

خیر – عواملی چون محیط ، تربیت خانوادگی و... و یا به این علت که دین برای بعضی ها محدودیتهایی می آورد و به این خاطر آنرا نمی پذیرند. و نیز وسوسه های شیطان نیز می تواند انسان را از صراط مستقیم دور کند.

درس سوم

تطبيق ۱ قسمت ۲- تو ضح دهيد وبگويد كه؟

بله ، ولي بايد به اين نکته توجه كنيم كه اديان الهی باسیر تكاملی تكميل می شدند پس در طول تاریخ همیشه دین قبلی جایگزین دین قبلی می شده است و انسانها موظف بودند كه همیشه از دین جدید پیروی كنند.

۲- با توجه آیا مفهوم آخرین دین؟

خير- چرا كه دین خدا از آدم تا خاتم یکی است ، همه پیامبران چه صاحب شریعت و چه پیامبران تبلیغی به يك مكتب دعوت کرده اند كه در سه اصل اساسی باهم مشترکند: توحید، نبوت، معاد.

بررسی

اگر خداوند مقام عصمت را.....؟

اول اینکه دین الهی به درستی به مردم نمی رسید و امکان هدایت از مردم سلب می شد و دوم اینکه امکان انحراف در تعالیم الهی پیدا می شد و اعتماد مردم از دین از دست می رفت و مردم از پیامبران پیروی نمی کردند و به گمراهی و انحراف مبتلا می شدند.

درس چهارم

جستجو

آیا می دانید معجزه های پیامبران.....؟

در هر دوره ای خداوند پیامبرانش را با معجزه مربوط به آن زمان معرفی می کند. در زمان حضرت موسی به خاطر رواج سحراژدها شدن عصا و در زمان حضرت عیسی چون علم طب پیشرفت فراوانی کرده بود معجزه آن حضرت نیز از آن سنخ بود مانند شفادادن کور مادرزاد و زنده کردن مردگان. در معجزه جاوید پیامبر نیز باید گفت كه اعراب بادیه نشین و پابرهنه و نیمه وحشی با تمام محرومیت های اقتصادی و اجتماعی دل هایی سرشار از ذوق هنری داشتند و آن زمان با وجود جاهلیتش دوره طلایی ادبیات بود . پیامبر اکرم در میان چنین قومی تحدی و مبارزه طلبی کرد كه اگر می توانید آیه مثل آن را بیاورید.

تطبيق

آیا می دانید اولین نشان دهید؟

پنج آیه اول سوره علق. _ موضوع جالب این است كه با وجود اینکه پیامبر درس نخوانده بود و محیط حجاز يك محیط جاهلی بود در نخستین آیات وحیت كه بر علم و قلم شده است كه بلافاصله بعد از نعمت بزرگ خلقت و آفرینش در این آیات ذكر شده است.

در حقیقت این آیات نخست از تکامل جسم انسان از یک نطفه بی ارزش و سپس از تکامل روح به وسیله تعلیم و تعلم سخن می گوید و همه این ها از کسی شنیده شده است که درس نخوانده است.

اندیشه و تحقیق

جواب ۱) هر یک از پیامبران الهی نشانه و بینه ای باید می آوردند تا نشان دهند که آنان از طرف خداوند آمده اند و در ادعای خود راستگویند. پیامبران به اذن خدا کارهای خارق العاده ای که مخالفان از مقابله با آن عاجز بودند انجام می دادند و انسانهای حقیقت طلب چون این نشانه ها را می دیدند به پیامبران اعتماد کرده و ایمان می آوردند.

جواب ۲) از آنجا که پیامبر اکرم آخرین پیامبر و تعلیمات ایشان برای همه زمانها و دوران بعد از اوست سند نبوت و حقانیت او نیز به گونه ای است که در همه زمانها و دورانها حاضر است و هم اکنون نیز مخالفان را به آوردن سوره ای مانند سوره های خود دعوت می کند اگر معجزه پیامبر اکرم از نوع علم و فرهنگ نبود نمی توانست شاهی حاضر بر نبوت ایشان باشد.

جواب ۳) زیرا قرآن با اینکه در طول ۲۳ سال و در موقعیتهای گوناگون نظیر جنگ و صلح ، آرامش و بحران نازل شده است در نهایت زیبایی ادبی ، هماهنگی و انسجام مفهومی و غنای معرفتی است و هیچ قسمت آن قسمت دیگر را نفی نمی کند لذا قرآن می فرماید: اگر این کتاب از طرف غیر خدا بود در آن اختلاف و ناسازگاری فراوانی دیده می شد.

درس پنجم

تفکر در آیات

در آیه زیر تفکر کنید و جمله هایی را که بعد از آیه آمده را تکمیل کنید

۱. کسی می تواند از تاریکی به نور در آید که به خداوند ایمان آورده و سرپرستی او را بپذیرد

۲. آنان که فرمان الهی را نپذیرند تحت سرپرستی شیاطین و طاغوت قرار می گیرند. این طاغوت و شیاطین چنین انسانهایی را به هلاکت می کشاند که در نهایت به جهنمی جاودان منتهی می شود.

۳. قبول ولایت الهی به زمان خاصی مربوط نمی شود در هر عصر و زمانی باید با راهنمایی حجت الهی (انبیاء و ائمه) ولایت الهی را پذیرفت.

درس ششم

تفکر در حدیث

با توجه به توضیحات قبل در این حدیث بیندیشید و ببینید چرا پیامبر فرموده است:

من مات هر کس بمیرد ولم یعرف امام زمانه و امام زمان خود را نشناخته باشد مات میتة جاهلیة به مرگ جاهلی مرده است

جواب: زیرا تداوم قلم‌های سه گانه رسالت یعنی مرجعیت علمی ولایت و رهبری جامعه ولایت معنوی در شکل امامت انجام می شود و اگر کسی امام زمان خود را نشناخته باشد قطعاً از او پیروی هم نخواهد کرد و اگر کسی امام زمانش را شناسد و از او پیروی ننماید عملاً از رسالت رسول اکرم بی بهره می ماند همان چیزی که مردم عصر جاهلیت با او مواجه بودند.

تفکر

چرا پیامبر اکرم (ص) در شرایطی که حتی خویشانش نیز دعوت او را نپذیرفته بودند جانشین خود را معین کرد؟ انجام دادن این کار در ابتدای دعوتش به چه معناست؟

زیرا پیامبر اسلام خاتم پیامبران است و ختم نبوت در صورتی با حکمت بخت انبیا سازگار است که آخرین شریعت آسمانی پاسخگوی همه نیازهای بشر باشد بقای آن تا پایان جهان تضمین شده باشد و هنگامی دین اسلام می تواند به عنوان یک دین کامل و پاسخگوی نیازهای همه ی انسانها را تا پایان جهان مطرح باشد که در متن دین راهی برای تامین مصالح ضروری جامعه پیش بینی شده باشد و این راه جز نصب جانشین شایسته برای رسول خدا نخواهد بود و فلذا رسول خدا از همان ابتدای دعوتش جانشین خود را مشخص کردند.

استخراج

این واقعه در بردارنده ی پیام های مهم است. درباره ی آن بیندیشید و آن پیام ها را استخراج کنید

۱- این واقعه عصمت حضرت علی حضرت فاطمه و امام حسن و حسین (ع) را اعلام می کند.

۲. مراد از اهل بیت همه ی خاندان پیامبر نیست بلکه برخی از افراد آن است که نام آنها در روایان آمده است.

۳. مراد از (یرید) اراده ی تکوینی است زیرا اراده تشریعی خداوند پاکی همه ی مردم است نه فقط اهل بیت پیامبر .

استخراج پیام

با تفکر در این حدیث چه پیام هایی می توان استخراج کرد؟

۱. همان طور که قرآن و پیامبر لازم و ملزوم یک دیگرند و از هم جدا نمی شوند قرآن و اهل بیت نیز همواره با هم اند.

۲. چون قرآن همیشگی است وجود معصوم نیز در کنار آنت همیشگی خواهد بود.

۳. مسلمانان زمانی گمراه نمی شوند که هم به قرآن هم به اهل بیت متمسک باشند .

۴. قرآن و اهل بیت تا روز رستاخیز پیوند ناگسستنی با یکدیگر دارند همان طور که قرآن از خطا و اشتباه مصون است اهل بیت و عترت رسول خدا نیز از اشتباه و معصومیت مصون می باشد.

اندیشه و تحقیق

درباره ی واقعه غدیر بیندیشید و به سوال های زیر پاسخ دهید :

زیرا مساله خلافت جانشینی حضرت علی به وسیله ی حجاج که بیش از صد هزار نفر بودند به سراسر سرزمینهای اسلامی رسانده شود تا حجت بر مردم در مورد نصب امام و جانشینی رسول خدا تمام شده باشد و بعدا ادعا نکنند که پیامبر جانشینی برای خود نصب نکرده است.

ب) چرا خداوند انجام ندادن این ماموریت را مساوی با عدم انجام رسالت اعلام کرد؟

زیرا ختم نبوت بدون نصب امام معصوم خلاف حکمت الهی است و کامل بودن دین جهانی و جاودانی اسلامی منوط به این است که بعد از پیامبر اکرم جانشینان شایسته ای برای او تعیین گردند در غیر این صورت بعد از وفات رسول خدا اسلام بدون سرپرست می ماند و در معرض ضعف و زوال قرار می گرفت پس انجام ندادن این ماموریت مساوی عدم انجام رسالت است.

ج) آیا میتوان گفت کلمه ی (مولا) در عبارت (من کنت مولا....) به معنای (دوست) است؟ آیا در این صورت نرساندن پیام می تواند مساوی با عدم انجام رسالت باشد؟

اولا: پیامبر اسلام پیش از جمله (من کنت مولا) فرمودند: (ایها الناس بالمومنین من انفسهم) همانطور که در جمله ی پیشین صحبت از اولویت و ولایت است در جمله بعد هم باید صحبت از ولایت و سرپرستی باشد تا ارتباط معنوی در جمله محفوظ بماند.

ثانیا: هیچ عاقلی باور نمی کند که پیامبر مردم را در شرایط و در آن هوای گرم نگه دارد و منظورش فقط این باشد که بگوید هر کس من دوست او هستم علی دوست اوست.

ثالثا: اگر مولی به معنی دوست باشد ابلاغ نشدن چنین پیامی نمی تواند مساوی انجام نپذیرفتن رسالت الهی قرار گیرد.

د) تبریک و تهنیت مردم به حضرت علی پس از پایان مراسم نشانه ی چیست؟

آشکار است که این شاد باش در صورتی صحیح است که در آن روز حضرت علی از سوی خدا و رسول خدا به مقامی بلند رسیده باشد و جز در این صورت تهنیت معنی نداشت.

درس هفتم

تفکر در آیات

پس از اندیشه در آیات ابتدای درس به سوال های زیر پاسخ دهید:

۱. یکی از نتایج مطالعه ی تاریخ گذشتگان چیست؟

عبرت گرفتن و درس آموختن از خوبی ها و طغیان ها و ناسپاسی های آنها

۲. در چه سورت مسلمانان می توانند به شکوه و سربلندی برسند یا آن را حفظ کنند؟

زمانی که ایمان داشته داشته و در راه دین استقامت کند و در بلاها و مصیبت ها صبر کند و در حوادث از دین خود دست نکشد و از رهبری الهی پیروی کند.

۳. مهم ترین خطری که پس از رحلت رسول خدا مسلمانان را تهدید می کرد چه بود؟

خروج از مسیر رهبری الهی و برگشتن به جاهلیت و دست کشیدن از دین الهی است.

۴. سپاسگزاران واقعی نعمت وجود رسول خدا پس از رحلت ایشان چه کسانی هستند؟

کسانی که پیوسته در مسیری حرکت کردند که رسول خدا ترسیم فرموده بود یعنی پیروی از جانشینان آن حضرت (امامان)

اندیشه و تحقیق

۱. چرا قرآن کریم مردم را به مطالعه ی سرگذشت ملت ها دعوت کرده است؟

تا بدانیم علت سقوط و بدبختی و نابودی آنها چه بوده است تا ما با پرهیز از گناهایی که آنها مرتکب شده اند رستگار و پیروز گردند.

۲. چه مسائلی زمینه را برای ورود جعل و تحریف به احادیث پیامبر اکرم (ص) آماده کرد؟

عوامل مهمی در این مورد تاثیر گذار بود که مهمترین آنها عبارت اند از:

الف: ممنوعیت نوشتن احادیث.

ب: منزوی ساختن امامان و جانشینان حقیقی پیامبر اکرم.

ج: ورود افراد به منافق و به ظاهر مسلمان مثل کعب الاحبار در حوزه های فرهنگی و تغییری.

۳. تفاوت های اساسی حکومت بنی امیه و بنی عباس با رهبری پیامبر چه بود؟

تفاوتها فراوانند اما مهمترین آنها یکی آن بود که آنها دین را برای حکومت و قدرت خود می خواستند و دیگر آنکه به هیچ امر انسانی و اخلاقی و به هیچ شرافت و کمالی نمی اندیشیدند و فقط حکومت و لذتهای آنها را می طلبیدند و می پسندیدند.

درس هشتم

تدبر در آیات

با تدبر در آیات ابتدای درس به سوال های زیر پاسخ دهید:

۱. حضرت نوح درباره ی رسالت خود به مردم چه می گویند؟

الف: من مزدی از شما نمی خواهم جز آنکه از خدا بترسند ب: و دیگر آنکه از من اطاعت کنید.

۲. در آیه ی ۵۷ سوره ی فرقان خداوند به پیامبر اکرم فرمان می دهد که فقط برای یک مورد از مردم مزد طلب کند آن مورد چیست؟

۳. خداوند در آیه ی ۲۳ سوره ی شوری به پیامبر خود فرمان می دهد که چه چیزی را پاداش رسالت خود کند؟

آن چیز این بود که اقربا و عترت پیامبر محبت کرده و از آنان اطاعت کنند.

۴. در آیه ی ۴۷ سوره ی سبا خداوند ب پیامبر اکرم فرمان می دهد به مردم بگوید که اگر از شما مزدی می خواهم برای خودتان است چگونه این مزد برای آنهاست؟

مزد به خود مردم باز می گشت و آن هدایت و رستگاری آنها بود.

بررسی

در درس قبل با شرایط اجتماعی پس از رحلت پیامبر آشنا شدیم اکنون توضیح دهید که این سه اقدام ائمه اطهار پاسخ گوی کدام یک از مشکلات آن دوره بوده است؟

دو مشکل اساسی بعد از رحلت پیامبر به وجود آمد:

یکی ممنوع شدن نوشتن احادیث پیامبر

دیگری تفسیر نابجای رآن مجید از سوی علما درباری و گمراه که با گرفتن پول و مقام آیات را به نفع قدرت حاکمه تفسیر می کردند بنابراین ائمه برای مبارزه با دو مشکل فتن بود تا هم سنت پیامبر را به جامعه بازگردانند و تحریف ها را در آن از بین ببرند و دیگر آنکه تفسیر قرآن کریم را از هجوم علمای ناهل درباری حفظ نمایند.

اندیشه و تحقیق

۱. چرا برخی از ائمه (ع) تقیه را در پیش گرفتند؟ این شیوه ی مبارزه چه کمکی به آنان می کرد؟

امامان شیوه ی مبارزه با حاکمان را متناسب با شرایط زمان بر می گزیدند لذا از زمان امام سجاد که خفقان شدیدی وجود داشت و به حرکت های سیاسی فوق العاده حساسیت داشتند و آنها را با فجیح ترین وضع سرکوب می کردند بخشی از مبارزه بر پایه اصل تقیه قرار گرفت یعنی می کشیدند آن بخش از اقدامات و مبارزات خود را که دشمن به آن حساسیت دارد مخفی نگه دارند به گونه ای که در عین ضربه زدن به دشمن کمتر ضربه می خورند. در این شیوه امامان در عین فعالیت و نشر و تبلیغ اسلام جان شیعیان را نیز حفظ می کرد.

۲. آیا ائمه ی اطهار علیه السلام روشهای یکسانی در مقابله با حاکمان زمان در پیش گرفتند؟ چرا؟

خیر - زیرا امامان ما شیوه مبارزه با حاکمان و حفظ اسلام راستین را متناسب با شرایط زمان و مکان انتخاب می کردند به گونه ای که هم تفکر اصیل اسلام راستین یعنی تشیع باقی بماند و هم به تدریج بنای ظلم و جور بنی امیه ست شده و فرو ریزد. لذا عملاً می بینیم که امامان ما که هم از یک نور و از یک شجره هستند در برخی موارد خانه نشین می شوند در برخی مواقع دست به شمشیر برده و گاهی صلح نامه امضا می کنند و زمانی به تشکیل کلاسهای درس می پردازند و....

۳. مهم ترین خطری که پس از رحلت رسول خدا مسلمانان را تهدید می کرد چه بود؟

۴. سپاسگزاران واقعی نعمت وجود رسول خدا پس از رحلت ایشان چه کسانی هستند؟

کسانی که پیوسته در مسیری حرکت کردند که رسول خدا ترسیم فرموده بود یعنی پیروی از جانشینان آن حضرت (امامان)

درس نهم

اندیشه و تحقیق

۱. چرا قرآن کریم مردم را به مطالعه ی سرگذشت ملت ها دعوت کرده است؟

تا بدانیم علت سقوط و بدبختی و نابودی آنها چه بوده است تا ما با پرهیز از گناهایی که آنها مرتکب شده اند رستگار و پیروز گردند.

۲. چه مسائلی زمینه را برای ورود جعل و تحریف به احادیث پیامبر اکرم (ص) آماده کرد؟

عوامل مهمی در این مورد تاثیر گذار بود که مهمترین آنها عبارت اند از:

الف: ممنوعیت نوشتن احادیث.

ب: منزوی ساختن امامان و جانشینان حقیقی پیامبر اکرم.

ج: ورود افراد به منافق و به ظاهر مسلمان مثل کعب الاحبار در حوزه های فرهنگی و تغییری.

۳. تفاوت های اساسی حکومت بنی امیه و بنی عباس با رهبری پیامبر چه بود؟

تفاوتها فراوانند اما مهمترین آنها یکی آن بود که آنها دین را برای حکومت و قدرت خود می خواستند و دیگر آنکه به هیچ امر انسانی و اخلاقی و به هیچ شرافت و کمالی نمی اندیشیدند و فقط حکومت و لذت های آنها را می طلبیدند و می پسندیدند.

مانند این است که خورشید در آسمان صاف و بدون ابر می درخشد. در این حالت مردم، خورشید را می بینند و از نور و گرمایش هم مخلوقات بهره مند می شوند. اگر امام زمان (عج) در میان مردم حضور داشته باشد، مردم امام را به چشم می بینند و از وجود امام نه تنها مردم بلکه همه ی مخلوقات از فیض وجودش بهره مند می شوند. زیرا همان طوری که در ولایت معنوی گفتیم، امام و حجت حق واسطه ی فیض و رحمص الهی ایت.

۲- وجود امام غایب

مانند این است که خورشید در پشت ابر باشد. در این حالت مردم خورشید را نمی بینند ولی از نور و گرمایش هم مردم و هم بقیه ی مخلوقات بهره مند می شوند. در زمان غیبت امام زمان (عج) هم چنین است یعنی ما امام (عج) را نمی بینیم ولی از فیض وجودش هم مردم و هم همه ی مخلوقات بهره مند هستند.

۳- نبود امام

مانند زمانی است که خورشید غروب کرده باشد. همه جا تاریک و ظلمانی است. نه از نور خورشید خبری است و نه از گرمایش و اگر امام (عج) به حکمت الهی از نظر ها غایب نمی شد، به دست دشمنان به شهادت می رسید و ظلمت جهل و کمراهی همه جا را فرا می گرفت. حتی بقای عالم نیز به واسطه ی نبود واسطه ی فیض الهی به هم می خورد. لذا زمین هیچ وقت از حجت خدا خالی نمی ماند.

درس دهم

اندیشه و تحقیق

۱- با توجه به آیه ی ۱۱ سوره ی رعد، علت اصلی غیبت امام عصر (عج) را تبیین کنید.

علت اصلی غیبت امام عصر (عج) خود مردم اند. زیرا خداوند از بذل فیض و رحمت به بندگان خود در دریغ نمی ورزد و امام هم که مظهر رحمت خداست، هرگز منشاء محرومیت مردم مردم نمی شود. بنابراین سبب اصلی این محرومیت از جانب خود مردم است. بخ طوری که اگر شرایط لازم در امت جمع شود و شایستگی درک حضور امام حاصل آید، امام در میان امت حاضر می شود.

۲- این جمله را تحلیل کنید ((منتظران مصلح جهانی، -خود باید صالح باشند)).

این سخن کاملاً درستی است. زیرا جامعه ای که صالح نیست نمی تواند منتظر کسی مصلح باشد. کسی که پیرو حق نیست نمیتواند در انتظار پیروزی باشد. کسی که در مقابل حق و باطل متفاوت است و از یاری حق سر برمی تابد نمی تواند در شما منتظران حکومت حق باشد.

۳- تفاوت ((انتظار مثبت)) و ((انتظار منفی)) در چیست؟

انتظار منفی، انتظار سست عنصرانی است که حوصله مبارزه با جور و باطل را ندارند و آنرا تماماً به مهدی موعود (عج) می سپارند. این انتظار تنبلی و راحت طلبی است. این انتظار ویرانگر است و روح اسلام از آن بیزار است.

در انتظار مثبت، دوران انتظار نه تنها دوران راحت طلبی نیست بلکه دوران تکلیف بزرگ است. امر به معروف و نهی از منکر، مبارزه با ظلم، نگهبانی از دین خدا، ترویج تعالیم الهی، پیروی از خط ممتد رهبری دینی، آمادگی نظامی، تلاش در بیداری افکار، تصفیه و تزکیه روحی و... از تکالیف تخلف ناپذیر مسلمانان در دوران غیبت است. چنین انتظار فرج است که در روایات اسلامی از آن به عنوان بهترین اعمال یاد شده است.

درس ۱۰

تطبیق

در آیه ی ۱۷ سوره ی رعد بیندیشید و توضیح دهید که:

۱- در این آیه، از چه مثالی برای نشان دادن تقابل حق و باطل استفاده شده است؟

در این آیه دو مثال برای معرفی باطل ذکر شده است. یکی مثال کفی که بر روی آب ظاهر می شود و دوم کفی که هنگام ذوب فلزات روی آنها را می پوشاند.

۲- چه شباهت هایی میان آن مثال و حق و باطل وجود دارد؟

باطل همچون کف است. زیرا ۱- رفتنی است ۲- در سایه ی حق جلوه می کند ۳- روی حق را می پوشاند ۴- جلوه دارد و ارزش ندارد ۵- با آرام شدن شرایط محو می شود ۶- بالانشین بر سر و صدا، اما تو خالی و بی محتوی است و حق مانند آب است، ماندنی و باارزش است و به مردم نفع می رساند.

پیام آیات

در آیات ابتدای درس بیندیشید و ببینید که خواست و وعده ی الهی چیست؟

۱- پیروزی جبهه ی حق ۲- حاکمیت بندگان صالح ۳- استقرار و اقتدار دین الهی ۴- ایجاد امنیّت کامل ۵- حاکمیت مستضعفان ۶- حاکمیت اسلام بر جهان

مقایسه

این دو بینش درباره ی تاریخ انسان را مقایسه کنید و تأثیر هر کدام را بر روحیه، رفتار و برنامه ریزی افراد نشان دهید. افراد جامعه ای که معتقدند وعده ی الهی، پیروزی حق بر باطل است، به واقعیت های نا هنجار موجود ((نه)) می گویند و به امید فردای درخشان تلاش می کنند. حکومت طاغوت را بر نمی تابند و در مقابل آن می ایستند و مقاومت می کنند. بر عکس افرادی که چنین دیدگاهی و اعتقادی ندارند، از چنان نشاط و تلاش و مقاومت برخوردار نیستند و معمولاً خود را تسلیم حوادث روزگار میکنند.

اندیشه و تحقیق

۲- از دیدگاه قرآن کریم آینده ی تاریخ از آن چه کسانی است؟ از دیدگاه قرآن کریم، آینده ی تاریخ از آن بندگان صالح و حاکمیت مستضعفان و پیروزی جبهه ی حق بر باطل و عدل بر ظلم و استقرار دین الهی خواهد بود.

شخص منتظر انسان آرمانی خود را می شناسد، همه ی زیبایی ها و کمالات انسان را در او می بیند. از این رو به طور طبیعی او را محبوب خود می یابد و مشتاق دیدار او می شود. به چنین شخصی که برای جلب رضایت امام خود تلاش می کند و امام را اسوه ی خود قرار می دهد و خصایل مطلوبی را که در او می بیند در خود به وجود می آورد. مهر و عشق امام او را فعال و با نشاط می کند و امید به آینده ی زیبا را در او افزایش می دهد.

۳- پیروان ادیان الهی چگونه می توانند برای فراهم آوردن زمینه ی ظهور منجی جهانی با یکدیگر همکاری نمایند؟

اعتقاد به منجی در بین پیروان ادیان، فرصت ارزش مندی است که در زمینه ی ((گفتگوی ادیان)) و ((وحدت ادیان)) را جهت برقراری عدالت جهانی و نفی قدرت و حاکمیت سلطه گران جهانی فراهم سازند و با تکیه بر مشترکات اساسی که در زمینه ی توحید و نبوت و معاد دارند در جهت ظلم ستیزی با یکدیگر همکاری تنگاتنگ داشته باشند تا با بیداری خلق احساس جهانی برای امداد الهی و کمک غیبی پدید آید. در این صورت است که زمینه ی ظهور منجی جهانی آماده می شود.

درس ۱۱

پیام آیات

آیه ی ۲۵۷ سوره ی بقره

۱- کسی می تواند از تاریکی به نور آید که ایمان به خدا داشته باشد و در عمل ، از دستورات الهی تبعیت کند .

۲- آنان که فرمان الهی را نپذیرند سرنوشت ولیّ شان طاغوت ها هستند.

۳- قبول ولایت الهی به زمان خاصی مربوط نمی شود و همیشه انسان باید خود را تحت ولایت الهی بداند .

آیه ی ۱۲۲ سوره توبه

۱- از آن جا که همه ی مسلمانان نمی توانند در باره ی احکام دین تفقه و تحقیق کنند ، عده ای از آنان باید این مسئولیت را به عهده بگیرند.

۲- این افراد وظیفه دارند احکام دین را به دیگران برسانند .

یاد آوری

دلایل سه گانه ی ضرورت تشکیل حکومت اسلامی را که در درس پنجم بیان شد ، در این قسمت یاد داشت کنید .

جامعیت دین اسلام ۲- اجرای احکام اسلامی مانند : عدالت اجتماعی ۳- ضرورت پذیرش ولایت الهی و دوری از حکومت طاغوت .

اندیشه

۱- اگر مسلمانی که خود متخصص در احکام نیست ، فقیه واجد شرایط را انتخاب نکند و به وی مراجعه ننماید ، اعمال دینی او چگونه خواهد بود ؟

طبق نظر حضرت امام خمینی (ره) در مسأله ی ۱۴ در صورتی اعمال دینی او صحیح است که :

الف: بفهمد به وظیفه ی واقعی خود رفتار کرده است.

ب: یا عمل او با فتوای مجتهدی که وظیفه اش تقلید از او بوده یا با فتوای مجتهدی که فعلاً باید از او تقلید کند مطابق باشد.

ج: یا عمل را طوری انجام داده باشد که از گفته ی آنان به احتیاط نزدیکتر باشد.

۲- یا شما مرجع تقلید خود را تعیین کرده اید؟ از چه طریقی؟

بلی به وسیله ی تحقیق و پرس و جو از علما و کسانی که توانایی شناخت مرجع تقلید را دارند.

اندیشه و تحقیق

۱- دو پیام اصلی این درس کدامند؟

الف: مرجعیت عملی در غیبت کبری در شکل مرجعیت فقیه ادامه می یابد .

ب: حکومت اسلامی در غیبت کبری در چهار چوب ولایت فقیه استمرار پیدا می کند .

۲- راه بهره مندی از نور ولایت الهی و خروج از ظلمت ها به نور در زمان غیبت چیست؟

استفاده از ولایت معنوی امام زمان (عج) نیازمند حضور اشکار امام نیست لذا هر انسانی با ایمان به خدا و اطاعت خالصانه از او و با شناخت امام زمان (عج) و اظهار ارادات وعلاقه و عشق و محبت به ان حضرت می تواند از ولایت معنوی ان حضرت بهره مند گردد. وبا پیروی از ولی فقیه از ولایت ظاهری هم بهره مند می شود . در این حالت است که خداوند او را از ظلمات به سوی نور هدایت می کند.

۳- مقصود از ((تقلید)) در احکام دینی چیست؟

فقیهان با تفکر در آیات و روایات و با کمک گرفتن از موازین دقیق عقل ،احکام را به دست می آورند و در اختیار مردم قرار می دهند . کسانی هم که خود در احکام دین متخصص نیستند به این متخصصان مراجعه می کنند تا اعمال آنان موافق موازین دین باشد .به این مراجعه پیروی یا تقلید می گویند .پس تقلید در این جا به معنای رجوع به متخصص است.

۴- تقلید برای چه کسانی لازم است و شامل چه زمینه هایی می شود؟

برای تمام مکلفین اعم از مرد و زن که در احکام دینی متخصص نیستند و به احتیاط هم نمی توانند عمل کنند لازم است از یک مرجع تقلید واجد شرایط تقلید کنند. تقلید فقط در فروع دین یا احکام عملی جایز است و در اصول دین تقلید جایز نیست.

۵- چرا باید مرجع ((عادل)) و ((زمان شناس)) باشد؟

مرجع تقلید باید عادل باشد تا در استخراج احکام شرعی از منابع معتبر آن هوای نفس خود را دخالت ندهد و احکام الهی را کم و زیاد نکند و همچنین مرجع تقلید باید زمان شناس باشد تا بتواند احکام دین را متناسب با نیازهای روز استخراج کند .

درس ۱۲

تطبیق

اصل ۱۰۷ قانون اساسی را که مربوط به انتخاب رهبر هست، مطالعه کنید و چگونگی انتخاب ولی فقیه را توضیح دهید

با توجه به این که تشخیص فقیه‌ی که واجد شرایط رهبری باشد از عهده‌ی عموم مردم که فقیه نیستند خارج است لذا مردم به نمایندگی از طرف خودشان فقیه‌هایی را با شرکت در انتخابات مجلس خبرگان انتخاب می کنند .

فقه‌های منتخب از سوی مردم در مجلس خبرگان جمع می شوند و بررسی های دقیق را انجام می دهند . سپس یکی از فقه‌هایی را که واجد شرایط می باشد ، کشف و آن را برای مردم معرفی می کنند. باید توجه داشت که نمایندگان مجلس خبرگان نه ولی فقیه را نصب و نه او را عزل می کنند بلکه با بررسی شرایط ولی فقیه ، کشف می کنند که وی ولی فقیه می باشد . همین طور بر کار ولی فقیه نظارت می کنند و اگر او فاقد یکی از شرایط لازم برای رهبری باشد در این صورت خود به خود از مقام ولایت فقیه‌ی منعزل می شود و نمایندگان خبرگان در اینجا اعلام می دارند که وی از آن مقام منعزل شده است و باید فرد دیگری را انتخاب نمایند.

تفکیک

در ادامه بخش‌هایی از نامه‌ی امام علی (ع) را که در آن ها همراه با هر فرمان علت آن هم ذکر شده است، می خوانید . با تأمل در این بخش ها ، هر فرمان را از علت آن تفکیک کنید .

۱- (دل خویش را در هاله‌ای از مهربانی نسبت به شهروندان قرار بده و با همه دوست و مهربان باش، = فرمان) (چرا که مردم دو دسته اند ، دسته‌ای برادر دینی تو و دسته‌ای دیگر در آفرینش همانند تو اند. = علت)

۲- (اگر با مقام و قدرتی که داری دچار تکبر یا خود بزرگ بینی شدی به بزرگی حکومت خداوند که برتر از توست ، بنگر. = فرمان) (این کار تو را از آن سرکشی نجات می دهد . تند روی تو را فرو می نشاند و عقلت را به جایگاه اصلی باز می گرداند . = علت)

۳- (دوست داشتنی ترین چیز ها نزد تو ، آن چیزی باشد که در حق میانه ترین ، در عدل شامل ترین و در جلب خشنودی مردم فراگیرترین است، = فرمان) (زیرا خشم عمومی مردم ، خشنودی خواص و نزدیکان را از بین می برد و رضایت عمومی ، خشم خواص را بی اثر می کند . = علت)

۴- (شهروندانی را که اهل عیب جویی از دیگران اند ، از خود دور کن ، = فرمان) (زیرا مردم عیب ها یی دارند که مدیر و رهبر جامعه باید بیش تر از همه در پنهان کردن آن ها بکوشد. = علت)

۵- (در قبول و تصدیق سخن چین شتاب مکن ؛ = فرمان) (زیرا سخن چین در لباس ظاهر می شود ، اما خیانتکار است. = علت)

۶- (با ترسو مشورت نکن = فرمان) (که در انجام دادن کارها روحیه‌ی تو را سست می کند . = علت)

۷- (هرگز نیکوکار و بدکار در نظرت یکسان نباشد ؛ = فرمان) (زیرا در این صورت ، نیکوکاران به کار خیر بی رغبت و بدکاران به کار بد تشویق می شوند. = علت)

۸- (خدا را خدا را ! در خصوص طبقات محروم... برای خدا پاسدار حقی باش که خدا برای آنان معین فرموده است... مبادا دل مشغولی های حکومت تو را از رسیدگی به آنان باز دارد که هرگز کارهای فراوان و مهم ، عذری برای ترک مسئولیت های دیگر نخواهد بود... برای این گروه ، عده‌ای از افراد مورد اطمینان و خدا ترس و متواضع را انتخاب کن تا در باره‌ی وضع آن ها تحقیق کنند و به تو گزارش دهند. سپس، برای رفع مشکلات آن ها به گونه‌ای عمل کن که در پیشگاه خدا معذور باشی؛ = فرمان) (زیرا این گروه از شهروندان بیش تر از دیگران به عدالت نیازمندند. = علت)

ذکر نمونه ها

۱- یا گفت وگو و هم اندیشی، نمونه هایی از مسئولیت مردم نسبت به حکومت اسلامی را بیان کنید.

۱- حضرت علی (ع) در خطبه ی ۳۴ نهج البلاغه مسئولیت مردم نسبت به حکومت اسلامی را چنین بیان فرموده است: اما حق من بر شما این است که شما به بیعت خود وفا کنید و مرا در پنهان و آشکار نصیحت و یاری کنید و هنگامی که شما را خواند اجابت کنید و هنگامی که فرمان دادم اطاعت نمایید.

اندیشه و تحقیق

۱- انتخاب ولیّ فقیه در کشور ما چگونه انجام می گیرد و مردم از چه طریقی در انتخابات ایشان دخالت دارند؟

در کشور ولیّ فقیه به طور غیر مستقیم از سوی مردم انتخاب می شود. بدین صورت که مردم با شرکت در انتخابات مجلس خبرگان فقهای را از طرف خود به نمایندگی مجلس خبرگان انتخاب می کنند و نمایندگان مردم هم ولیّ فقیه را انتخاب و به مردم معرفی می کنند.

۲- تفاوت های اصلی نظام اسلام با سایر حکومت های دموکراتیک را بر شمرید.

در نظام اسلامی، حکومت بر اساس اسلام و قوانین اسلامی اداره می شود و ولی فقیه در واقع مجری احکام اسلامی است و ولی در حکومت های دموکراتیک ابتدا فرض کردند دین نباید در عرصه ی مسائل حکومتی و سیاسی دخالت کند آن گاه ناچار شدند حکومت را به دست مردم بسپارند تا گرفتار دیکتاتوری نشوند البته طبیعی است که مسیحیت تحریف یافته، کار آیی و قابلیت آن را ندارد که در تمام جنبه های زندگی انسان به ویژه در زندگی اجتماعی نقش داشته باشد و قانون گذاری نمایند. اما هرگز اسلام همچون مسیحیت نیست. بدون تردید اسلام به تمام جنبه های زندگی بشر عنایت دارد و متن قرآن و سنت پیامبر (ع) و سیره ی ائمه اطهار (ع) سرشار از دستورات اجتماعی و حکومتی است. آیا چنین اسلامی به اجازه می دهد فقط در مسائل فردی، بنده ی خدا باشیم و در مسائل اجتماعی بنده ی مردم؟!

۳- چگونه حکومت اسلامی ایران می تواند زمینه ساز حکومت حضرت مهدی (عج) باشد؟

تشکیل حکومت اسلامی در ایران در عصر غیبت به معنای ارائه ی یک الگو از حاکمیت دینداران است که با الهام از تعالیم انبیاء برای خوشبختی و سعادت دنیا و آخرت انسان ها تلاش می کنند. در این حکومت، زمینه ی عبودیت معنویت خواهی، برابری و عدالت، به همراه توسعه و سازندگی کشور و رفاه و اسایش عمومی فراهم می آید. با این حکومت عطر معنویت و عدالت در جهان گسترده می شود و دینداران و حق طلبان جهان امیدوار به تجدید حیات فضائل اخلاقی و کرامت های انسانی می شوند و جهانیان آماده ی ظهور موعود جهانی خواهند شد.

درس ۱۳

نمونه یابی

تقابل میان این دو دسته تمایلات یا این دو ((خود))، همواره در زندگی ما رخ می دهد. چند مورد از آن را ذکر کنید.

مانند آن که انسان هنگام گناه خود را بر سر دو راهی می بیند که آیا با خداوند مخالفت کرده و گناه کند یا از لذت خود بگذرد و خدا را از خود خشنود کند و مانند آنکه هنگام سختی نظیر فقر و قحطی و جنگ دیگران را بر خود مقدم کند و با ایثار و فداکاری

انسانیت را بر خود مقدم ننماید و مانند آن که هنگامی که عقل او حکم می کند عمل صحیحی را انجام دهد ولی دلش او را به ضد آن می خواند اما او خود عالی یعنی عقل را بر خود دانی یعنی خواهش دل مقدم ننماید.

تفکر در آیات

۱- از یاد بردن خود چه معنایی دارد و شامل کدام ((خود)) می شود؟

از یاد بردن خود یعنی آنکه انسان ارزشهای انسانی و هویت بشری و کمالات اخلاقی را فراموش کند و دیگر به آن ها عمل ننماید. گویا اصلاً دارای چنین صفات برجسته ی انسانی نیست. بنابراین این آن ((خودی)) که در آیه ی شریفه مورد نظر است ((خود عالی)) است و در حقیقت آیه ی شریفه می فرماید: ارزشهای انسانی و کمالات اخلاقی را که خداهوند در رأس آنها قرار دارد، فراموش نکنید.

۲- علت از یاد بردن خود چیست؟ چرا؟

علت از یاد بردن خود این است که انسان در اثر مسامحه و بی مبالاتی نسبت به ارزش های انسانی خود تدریجاً نسبت به آن ها سست می شود و در اثر تکرار این سستی ها به مرور زمان دچار فراموشی از ((خود)) و از کمالات اخلاقی می گردد. بنابراین این هر چه فرد به کمالات انسانی یعنی ((خود عالی)) عمل کند، کامل تر می شود و هر چه در عمل به آن ها کوتاهی کند گرفتار فراموشی از خود و خدا می گردد.

پیام احادیث

پیشوایان ما مظهر کرامت نفس اند و در باره ی آن سخنان بسیار عمیق و زیبایی دارند. در این سخنان تأمل کنید و به سؤالات پاسخ دهید.

الف: از امام سجاد (ع) پرسیدند: از همه ی مردم گرامی تر کیست؟

فرمود: آن کس که تمام دنیا را با قدر و شأن خود برابر نمی کند.

ب: امام علی (ع) آن کس که خود را گرامی بدارد، شهوت ها در نزد او حقیر و پست می شوند.

ج: امام علی (ع): مردم دنیا دو دسته اند: یک دسته به بازار جهان می آیند و خود را می فروشند و برده می سازند. دسته دیگر نیز در این بازار خود را می خردند و آزاد می کنند.

د: امام علی (ع) خطاب به فرزندش امام حسن (ع): نفس خود را در برابر هر پستی گرامی و برتر بدار، گر چه منفعت فراوانی داشته باشد؛ زیرا با از دست رفتن بخشی از کرامت خود، چیزی به دست نمی آوری.

ه: امام صادق علیه السلام؛ بهای نفس گران قدر و با ارزش خود را فقط خدا خود می داند، زیرا در میان مخلوقات، موجودی نیست که قسمت نفس مرا داشته باشد.

۱- آیا با از دست دادن کرامت می توان چیزی در خور بدست آورد؟

با توجه به سخن حضرت علی علیه السلام، با از دست دادن کرامت خود چیزی به دست نمی آید. زیرا هر چه از لذات زود گذر مادی هم حاصل شود با ارزش والای کرامت نفس از دست رفته قابل مقایسه نیست.

۲- مقصود از فرو ریختن و خریدن خود در بازار دنیا چیست؟

مقصود این است که عده ای خود عالی را به خواهش های زود گذر نفسانی و شهوات لذات مادی فانی می فروشند و خود را برده این امور می سازند و برخی با صبر و مقاومت و توکل به خدا در مقابل خواهش های نفسانی مقاومت میکنند و خود عالی را از آلودگی مصون نگه می دارند. اینها در واقع آزاد مردند.

۳- چگونه می توان در مقابل شهوت ایستادگی کرد؟

کسی که پی به ارزش وجودی خودش برده باشد به راحتی می تواند در مقابل شهوت که در واقع باعث آلودگی خود عالی می شود مقاومت می کند. مانند کسی که اگر در گران قیمتی داشته باشد در نگه داری آن بیشتر دقت می کند.

۴- کسی که دنیا را هم قدر خود نمی داند، از چه خصلتی در وجود خود خبر می دهد؟

چنین شخصی به فرموده ی امام سجاد (ع) از همه ی مردم گرامی تر است و از کرامت نفس بسیار بالایی برخوردار است.

۵- کسی که خداوند را بهای نفس خود می داند، چه دریافتی از خود داشته است؟

چنین شخصی از چنان کرامت نفسی برخوردار است که در میان مخلوقات، موجودی را نیافته است که قیمت نفس او را داشته باشد.

اندیشه و تحقیق

۱- میان کرامت نفس و گناه چه رابطه ای وجود دارد؟ چرا؟

کرامت نفس یعنی بزرگواری و عزت و عظمت، و گناه یعنی حقارت و پستی. بنابراین کرامت با گناه رابطه ی ضدیت و تقابل دارند. یعنی رابطه ی سلب و ایجاب، زیرا کرامت نفس عمل به خوبی ها و نیکی هاست و گناه ترک خوبی ها و نیکی ها

۲- آیا می توان مسؤولیت انجام دادن گناه را از دوش خود برداشت و به عوامل پیروزی منتقل کرد؟

هیچ گاه نباید انسان خود را در برابر گناهی که انجام می دهد غیر مسئول بداند، زیرا انسان هنگام انجام عمل زشت ابتدا خود را در برابر خواهش های دل خود تسلیم می کند و تحقیر می نماید. آنگاه اقدام به گناه می کند. بنابراین انسان در تمام حالات اختیار داشته و می توانسته گناه را انجام ندهد و چون با اختیار خود گناه را مرتکب شده است باید مسئولیت آن را بپذیرد.

۳- با توجه به این که آیه ی ۱۰ سوره ی فاطر خداوند را صاحب عزت معرفی می کند، راه بهره مندی از عزت الهی چیست؟

راه بهره مندی از عزت الهی این است که انسان به سوی خدا برود و با انجام فرامین الهی و دستورات دینی به خداوند تقرب پیدا کند. هرچه انسان به خدا نزدیک تر شود به همان اندازه از عزت الهی بهره مند می گردد.

۴- آیا انسان صاحب کرامت به پیمان شکنی دست می زند؟

انسان صاحب کرامت کسی است که هرگز دست به اعمال زشت نمی زند و از آن جا که پیمان شکنی از بدترین اعمال زشت است، هیچگاه انسان صاحب کرامت اقدام به آن نمی نماید.

درس ۱۴

پیام آیات

در آیه های ابتدای درس بیندیشید و پیام هایی که نشان دهنده ی یکسانی مقام و منزلت انسانی زن و مرد است، استخراج کنید.

این آیات شریفه، مردان و زنان را در صفات زیر برابر و یکسان دانسته است.

در مسلمان بودن، در ایمان به خداوند داشتن، در فرمانبرداری و اطاعت از خداوند، در صداقت و راستگویی، در صبر و بردباری، در تواضع و فروتنی، در انفاق و صدقه دادن، در روزه داری، در پاک دامنی و حفظ نفس، در ذکر و یاد خدا، در بهره مندی از آمرزش و پاداش الهی، در انجام عمل نیک و صالح و پسندیده، در بهره مندی از حیات و زندگانی پاک و پاکیزه، در بهره مندی در پاداش هایی بهتر از اعمال نیک خود

اندیشه و تحقیق

۱- چگونه می توان خانواده را به عامل گسترش مهربانی و دوستی در جامعه تبدیل کرد؟

زمانی خانواده به عامل گسترش مهربانی و دوستی در جامعه تبدیل می گردد که زن و مرد بدانند خانواده و تشکیل آن برای رفع نیاز های جنسی و روانی آن ها بوده است و تنها از طریق همسر و فرزندان است که فرد را می تواند دارای سکونت و آرامش روحی و روانی گردد و تنها از طریق آنهاست که انسان می تواند به اولین علت دوستی و مهربانی دست یابد. بنابر این با توجه زن و مرد به اساس و علت های تشکیل خانواده و توجه آنان به انجام میثولیت های خود در قبال خانواده به طور طبیعی محبت و مهربانی در جامعه گسترش می یابد.

۲- وقتی می گوئیم باید خانواده را اصل قرار داد و سایر تصمیم ها را با آن تنظیم کرد، منظور چیست؟

مراد از این که خانواده اصل و اساس است این است که نخستین علت های تشکیل جامعه و اداره آن در تشکیل خانواده است. لذا باید برای انجام هر امری ابتدا خانواده را در نظر گرفت و آن را مطابق صحیح ترین قوانین و قواعد علمی و دینی اداره نمود. سپس بر اساس آن اداره ی جامعه را استوار کرد. مانند آن که یک مؤسسه ی تحقیقاتی زمانی رشد می کند که یک مدیر مدبر و دارای صفات انسانی خوب داشته باشد و مدیر مدبر زمانی چنین خواهد بود که از محبت و نیازهای جنسی و روحی و روانی برخوردار باشد و محبت و نیازهای جنسی و روحی زمانی است که فرد یا دارای پدر و مادر و خانواده ی خوب باشد و یا دارای همسر و فرزندان نیکو و مهربان و نیز مانند آنکه یک مخترع همگانی موفق به اختراعات مفید می شود که از جهت خانواده کمبود عاطفی و غریزی نداشته باشد و یا نظیر دکتر و طبیبی که هنگام جراحی دچار اضطراب فکری و روحی نباشد و

۳- چرا می گوئیم خانواده یک نهاد طبیعی و متفاوت با سایر نهاد های اجتماعی است؟

هیچگاه خانواده بنگاه تجاری و یا آزمایشگاه برای تحقیقات علمی نیست. زیرا هر فردی چه تاجر و چه عالم و چه جاهل و چه محقق و ... به سوی ازدواج و تشکیل خانواده کشیده نمی شود، بلکه آن چه فرد را به ازدواج می خواند نیاز جنسی و احتیاج او به انس و الفت و آرامش است. به همین خاطر می بینیم تمامی مردم از هر طبقه و فرعی که هستند بدون در نظر گرفتن هر نوع سود و منفعتی ازدواج می کنند حتی اگر برای آن ها ضرر اقتصادی و یا علمی و داشته باشد.

درس ۱۵

تعیین هدف

با توجه به آموخته های درس قبل، در باره ی این موضوع اندیشه کنید و ابتدا اهداف مناسب برای ازدواج را تعیین کنید، سپس، این اهداف را درجه بندی کرده هدف برتر را مشخص کنید.

ازدواج از بزرگ ترین و زیبا ترین نعمت های خداوند است و طبیعی ترین و سالم ترین راه برای رسیدن به هدف های فردی و اجتماعی است. بنابر این اولین هدف از ازدواج این است که فرد از طریق سالم ترین راه به بر طرف کردن نیاز جنسی و روحی اش دست یابد.

دوم اینکه از طریق ازدواج بتواند خداوند را بهتر بشناسد و بندگی نماید.

سوم اینکه از طریق به جامعه ی خود بهتر خدمت نماید.

چهارم اینکه با تشکیل خانواده و به دست آوردن فرزند خود را کامل تر کرده و جاودان کند.

و پنجم: بهره مندی از پشتوانه ای است در بر خورد و مقابله با مشکلات و....

تعیین اولویت

مهم ترین معیارهای همسر شایسته را با استفاده از رهنمود های پیشوایان دین می توان استخراج کرد. از نظر شما کدام معیار بر دیگر معیار ها اولویت دارد؟ معیار ها را بر اساس میزان اهمیت، مرتب کنید.

اصالت خانوادگی، ایمان و اعتقاد به خداوند و دستورات او، قدرت اداره ی زندگی و تدبیر آن، سلامت جسمی و فکری، عقل و درایت (فهمیدن بودن)، علم و دانش، ثروت و دارایی، با محبت بودن، غیور بودن، محبت به اهل بیت، زیبایی و مورد پسند بودن، خوش سابقه بودن در اخلاق، قناعت در بهره مندی مال و ثروت، اهل کار و تلاش بودن

۱- ایمان و اعتقاد به خداوند و دستورات او

۲- محبت به اهل بیت

۳- سلامت جسمی و فکری

۴- با محبت بودن

بررسی

هر یک از راه های فوق را بررسی کنید و بگویید که هر کدام از این راه ها چگونه در تشخیص همسر آینده به ما کمک می کند

۱-تحقیق در باره ی خانواده ی همسر این امکان را می دهد که شخص از اصالت خانوادگی ، میزان پایبندی به موازین شرعی ، اخلاقی و رفتار اجتماعی خانواده ی همسر آینده اش تا حدودی اطلاع پیدا کند.

۲-شناخت دوستان همسر و معاشرین او این نتیجه را می دهد که او چه چیزهایی را دوست دارد و می پسندد. زیرا انتخاب دوست فقط از این جهت است که او هدف و مرام مشترک با دوست خود دارد.

۳-تحقیق در روحيّات و خلیّات همسر شناخت انسان را در باره ی او زیاد می کند و این امکان را به فرد می دهد که اولاً بفهمد با چه کسی می خواهد زندگی کند و ثانیاً از ابتدا راه های مناسب با بر خورد با آن ها را جستجو نماید.

۴-معاشرت خانواده ها با یکدیگر اثبات می کند که آیا دو خانواده ی همسر با هم اشتراک فکری و روحی دارند و آیا می توانند نیازها و مشکلات یکدیگر را درک نمایند یا خیر.

۵-مشورت با افراد قابل اعتماد و کار دان از بهترین راه های تحقیق است و می تواند به همسر این امکان را بدهد که از تحقیقات خود نتیجه ی صحیح را بگیرد و بتواند زندگی آینده ی خود را بر اساس صحیح استوار کند.

۶-گفت و گو با یکدیگر نیز به نوبه ی خود مفید است و آن چه که در اعمال و رفتار روشن نشده را آشکار می سازد.بنابر این گفتگوی حضوری هم گاه به مقدار بسیار زیادی نتیجه بخش خواهد بود.

راه حل

با توجه به مشکلات یاد شده ،برای این که ازدواج در زمان مناسب خود انجام شود و تأخیر آن به حداقل برسد.راه حل های پیشنهادی شما برای گروه های زیر چیست؟

اگر مسئولان جامعه دو مشکل اساسی ازدواج را از پیش پای جوانان بر دارند، قطعاً اکثر جوانان در زمان مناسب نسبت به ازدواج اقدام می کنند و آن دو مشکل، مسکن و اشتغال است.

۲- پدرها و مادرها

پدرها و مادرها اولاً: برخی از آداب و رسوم غلطی که پیشینیان پایه گذاری کرده اند کنار بگذارند و از سختگیری های بی مورد بپرهیزند و توجه داشته باشند که آیا خودشان موقع ازدواج صاحب خانه، ماشین و... بودند یا به تدریج همه ی اینها را فراهم آورند.

۳- دختران و پسران

دختران و پسران باید سطح توقعات خود را به حداقل ممکن برسانند و توجه داشته باشند که حضرت علی (ع) و حضرت فاطمه (ع) با آن عظمت چگونه زندگی مشترک را آغاز نمودند و آنچه مهم است داشتن صدق و صفا و محبت و یک دلی و یک رنگی است و اساس خانواده بر همین استوار است نه به امور مادی.

اندیشه و تحقیق

۱- اهداف اصلی ما از زندگی مشترک و تشکیل خانواده چیست؟

یکی از گرایش های فطری در انسان، گرایش به تشکیل خانواده است. زندگی خانوادگی بشر صد در صد طبیعی است نه قرار دادی یعنی در آفرینش انسان تدابیری به کار رفته است که طبیعتاً به سوی تشکیل کانون خانوادگی و داشتن فرزند گرایش دارد. با این مقدمه می توان گفت که اهداف اصلی از زندگی مشترک و تشکیل خانواده، دوری از گناه و ارضای میل جنسی از راه طبیعی و سالم، بقای نسل و تربیت نسل جدید، داشتن آرامش روحی و روانی و در سایه ی آن شکوفایی استعداد های درونی نیز از اهداف اصلی تشکیل خانواده است. اینها اهداف اولیه ی تشکیل خانواده است و پس از تشکیل آن کار کردهای مهم و حیاتی دیگری برای خانواده ایجاد می شود که پی جویی آن ها را به کتب مربوطه ارجاع می دهیم.

۲- ویژگی های همسر مناسب کدام است؟

ویژگی های مشترک که در ۱۷۲ کتاب درسی در جدول تنظیم معیارهای همسر شایسته آمده است. اما ویژگی های اختصاصی به شرح زیر می باشد:

الف) زن: عفت، پاکدامنی، رازداری، قناعت، جمال، اهمیت به تربیت فرزندان صحیح خانواده، مراعات حقوق همسر و...

ب) شوهر: خوش خلق، اهل کار و تلاش، خانواده دوست، اهمیت به مدیریت

۳- اگر فاصله ی بین بلوغ طبیعی و ازدواج طولانی شود، چه مشکلاتی پیش می آید؟

در این صورت نیروی جوانی و شور و نشاط آن ها رو به ضعف و سستی می نهد و بنیاد چنین خانواده ای سست بوده و هر لحظه با احتمال ازپاشیدگی روبرو می باشد. در چنین خانواده ای نسبت به تربیت فرزندان که نسل های آینده هستند بی توجهی می شود و با کمبود عواطف در خانواده ها، عواطف اجتماع نیز کاهش می یابد و این امر روابط افراد در جامعه را خشک و بی روح می کند.

با توجه به این که دامان مادر مهد اصلی تربیت فرزند است، بررسی کنید:

۱- در چه مواردی باید از مراکز عمومی تربیت کودک استفاده کرد؟

در مواقع ضروری که امکان نگهداری کودک نزد مادر یا پدر وجود نداشته باشد.

۲- چه تفاوتی میان تربیت این گونه مراکز و تربیت مادر وجود دارد؟

هیچ وقت ارتباط عاطفی که بین مادر و فرزند وجود دارد نمی تواند بین مربیان مراکز عمومی و کودکان برقرار شود. بوسه ای که مادر بر گونه ی فرزند می زند در واقع تزریق محبت به فرزند است. که به فرزند آرامش روحی و روانی می دهد.

شناسایی عوامل

موقعیت کنونی خانواده ها را بررسی کنید و عواملی را که سبب دوری یا نزدیکی آن ها به اهداف بالا می شوند، برشمرید.

۱- عوامل مربوط به درون خانواده

عوامل درونی مانند وجود انس و الفت و صفا و صمیمیت و ایثار و گذشت و فداکاری و محبت بین پدر و مادر- احترام متقابل پدر و مادر و پرهیز از نزاع و مشاجره -انجام به موقع فرایض دینی و اهمیت دادن به آن ها -مشورت خواهی از فرزندان و شخصیت دادن به آن ها -مهر و محبت نسبت به فرزندان - اطلاع از وضعیت تحصیلی فرزندان

۲- عوامل مربوط به بیرون خانواده

عوامل بیرونی مانند محیط و محلی که خانواده در آن زندگی می کند -ارتباطات خانوادگی با خویشاوندان و دوستان -رادیو و تلویزیون و.... همه از عواملی هستند که می توانند سبب دوری یا نزدیکی والدین به اهداف ذکر شده بشوند.

پیام آیات

پس از مطالعه ی آیات ابتدای درس وظایفی را که برای فرزندان بیان شده است، استخراج کنید.

۱- احسان و نیکو کاری نسبت به والدین

۲- شکر نعمت هایی که خداوند به فرزند و پدر و مادرش داده است.

۳- مورد مهر و محبت قرار دادن والدین به خصوص در سنین پیری

۴- دعای خیر برای والدین در حیات و پس از مرگ آن ها